

ZDRUŽENIE SLOVENSKÝCH SPOTREBITEĽOV ASSOCIATION OF SLOVAK CONSUMERS

Palisády 22, 811 06 Bratislava, ☎/fax+ odkazovač : 02 / 544 11 148, zss@zss.sk www.zss.sk

EURO – PRIESKUM

„Sledovanie kontinuálneho vývoja spotrebiteľských cien na Slovensku pri prechode na euro“

Tlačová správa k projektu spotrebiteľského monitoringu cien k 31.12. 2008

V mesiaci júli 2008 zahájilo Združenie slovenských spotrebiteľov v spolupráci so siedmimi občianskymi spotrebiteľskými organizáciami: s Regionálnym združením spotrebiteľov Regionspot N. Zámky, ZSS-Klubom združenia spotrebiteľov regiónu Zvolen, ZSS-Ochrana spotrebiteľa Oravy, ZSS-Združením spotrebiteľov Považia a západného Slovenska, ZSS – SOZOS – Košice, Asociáciou spotrebiteľov Slovenska a Slovenským združením ochrany práv pacientov a spotrebiteľov, ďalej so Združením Informačných a poradenských centier mladých v SR a Jednotou dôchodcov na Slovensku „Sledovanie kontinuálneho vývoja spotrebiteľských cien na Slovensku pri prechode na euro“ - EURO – PRIESKUM.

Na základe konzultácií so zástupcami MH SR, NBS a ŠÚ SR, priebežných správ a ďalších poznatkov – vrátane podnetov zo správy EK a MH SR, anketárov a spotrebiteľov z regiónov - koordinačná pracovná skupina projektu po schválení vedením ZSS, uskutočnila plynulú obmenu ďalších 3 % monitorovaných obchodov a prevádzkarní služieb a oproti východiskovej základnej vzorke došlo už spolu k obmene 29 % predajní a prevádzok. Celkove bolo k 31.12.2008 monitorovaných 715 maloobchodných predajní a prevádzok služieb a v kvalitatívnych sondách 330 predajní potravinárskeho tovaru a 294 spotrebiteľských domácností k rodinným výdavkom za vybrané služby.

V decembri sa realizovali plánované 2 monitoriny. V poradí 11. monitoring sa uskutočnil 9. – 10.12.2008 v 36 okresoch a 71 monitorovacích miestach, pričom bol uskutočnený záznam cien v 321 predajniach potravinárskeho tovaru, v 109 predajniach spotrebného tovaru a 114 prevádzkach stravovacích a ubytovacích služieb – spolu v 544 obchodných zariadeniach. V 12 obchodných zariadeniach (2,2 % sledovaných zariadení) odmietli poverení pracovníci spolu 9 anketárom overiť záznam cien.

Ďalší 12. monitoring sa uskutočnil 20. - 22.12.2008 v 36 okresoch a 70 monitorovacích miestach, pričom bol uskutočnený záznam cien v 319 predajniach potravinárskeho tovaru, v 108 predajniach spotrebného tovaru a 114 prevádzkach stravovacích a ubytovacích služieb – spolu v 541 obchodných zariadeniach. V 11 obchodných zariadeniach (2,03 % sledovaných zariadení) odmietli poverení pracovníci spolu 9 anketárom overiť záznam cien.

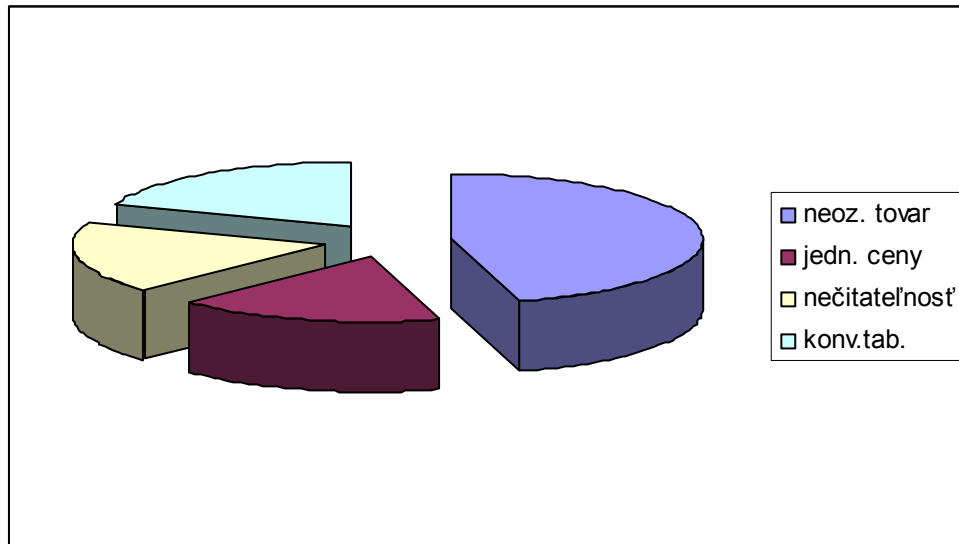
Prehľad monitorovaných predajní a prevádzok

	Tovarové skupiny, služby			
Monitoring	Potraviny	obuv/textil	ubyt/strav	SPOLU
200807/1	225	104	96	425
200807/2	258	117	109	484
200808/1	227	101	104	432
200808/2	296	103	104	503
200809/1	298	112	109	519
200809/2	302	114	111	527
200810/1	302	106	107	515
200810/2	311	107	110	528
200811/1	306	104	110	520
200811/2	316	105	112	533
200812/1	321	109	114	544
200812/2	319	108	114	541

Podiel predajní potravín na celkovom počte monitorovaných prevádzok sa stabilizoval na 60 % skúmaného súboru. V mesiaci december bol dosiahnutý aj najvyšší počet monitorovaných obchodov a prevádzkarní služieb.

Pri zázname cien v priebehu prvého a druhého novembrového monitoringu zistili anketári celkom 698 nedostatkov predovšetkým v nedostatočne označovanom tovare (323), absencii jednotkových cien (132), zníženej čitateľnosti dopisovaných EURO cien (120) a v niektorých malých prevádzkach hlavne na vidieku chýbali konvergentné tabuľky cenových hodnôt (123). Toto zastúpenie znázorňuje Graf 1. Z tohto počtu bolo ešte za prítomnosti anketárov odstránených 313 nedostatkov.

Zistené nedostatky podľa druhu – Graf 1

K doteraz získaným údajom môžeme uviesť tieto zachytené tendencie (s vedomím skutočnosti, že vyhodnocovaním tendencií sú poverené iné organizácie):

- Na rozdiel od konštatovania v predchádzajúcich správach, že cenový nárast niektorých sledovaných položiek potravinárskeho tovaru sa „pribrzdil“ – dokonca aj zastavil (vzhľadom k vývoju v 1. polroku 2008): múka, chlieb, mlieko, syry, jedlý olej, ap. – došlo v decembri k pohybu niektorých cien sledovaných produktov (čiastočne aj v dôsledku predvianočných akcií).

Cenový vývoj niektorých položiek podľa krajov:

kraj	Pšeničná múka polohrubá výber 1 kg Označenie monitoringu	Rozpätie		
		Minimálna cena skk	Maximálna cena skk	
PO	200807/1	10,9	15,9	
	200807/2	10,9	15,9	
	december	200812/1	10,9	15,9
		200812/2	11,9	16,4
Celkom z PO		10,9	18,9	
BA	200807/1	15,9	17,5	
	200807/2	12,9	18,9	
	december	200812/1	12,9	18,9
		200812/2	12,4	18,9
		Celkom z BA	11,9	18,9
BB	200807/1	14,9	18,9	
	200807/2	12,9	18,9	
	december	200812/1	11,9	18,9
		200812/2	11,5	18,9
		Celkom z BB	11,9	18,9
KE	200807/1	12,9	16,5	
	200807/2	11,9	18,9	
	december	200812/1	10,9	18,9
		200812/2	11,3	18,9
		Celkom z KE	9,9	18,9

NR	200807/2	12,9	18,9
december	200812/1	11,3	18,9
	200812/2	10,9	18,9
Celkom z NR		9,3	18,9
TN	200807/2	9,9	18,5
december	200812/1	10,4	18
	200812/2	9,9	18,9
Celkom z TN		9,9	18,9
TT	200807/1	13,9	16,5
	200807/2	13,9	19,9
	200812/1	10,9	17,5
	200812/2	9,9	18,9
Celkom z TT		9,9	19,9
ZA	200807/1	14,9	19,5
	200807/2	12,9	19,5
december	200812/1	10,9	18,9
	200812/2	10,9	17,9
Celkom z ZA		9,9	19,9
SR - spolu		9,3	19,9

Po celé sledované obdobie sa ceny múky pohybujú medzi 10 – 20 SKK na celom území Slovenska v tom istom rozpätí, pričom prechodný pokles spôsobujú akciové ceny.

Chlieb tmavý. ražný 1 kg		Rozpätie	
kraj	Označenie monitoringu	Minimálna cena skk	Maximálna cena skk
PO	200807/1	26,9	38,9
	200807/2	26,9	38,78
	december 200812/1	28,9	40,9
	200812/2	28,9	43,9
Celkom z PO		26,9	48,9
BA	200807/1	24,9	42,9
	200807/2	21,9	59,6
	december 200812/1	36,1	77,6
	200812/2	36,5	78,5
Celkom z BA		21,9	89,75
BB	200807/1	29,9	37,4
	200807/2	25,58	39
	december 200812/1	27,9	74,75
	200812/2	30,9	75,11
Celkom z BB		19,9	75,11
KE	200807/1	25,9	50,89
	200807/2	25,9	48,72
	december 200812/1	28,5	44,22
	200812/1	28,5	49,90
Celkom z KE		20,4	50,89
NR	200807/2	13,9	60
	december 200812/1	25,9	49
	200812/2	25,9	51
Celkom z NR		13,9	80
TN	200807/2	14,5	45,14
	december 200812/1	29,9	60,23
	200812/2	29,5	61,38
Celkom z TN		14,5	61,38
TT	200807/1	29,9	38,9
	200807/2	31	49,8
	december 200812/1	32,5	40,9
	200812/2	32,5	45,70
Celkom z TT		29,9	78,75
ZA	200807/1	28,9	64,2

december	200807/2	26,5	51
	200812/1	28,1	63,6
	200812/1	32,1	63,9
Celkom z ZA		23,5	64,2
SR - spolu		13,9	89,75

U cien chleba zaznamenavame podstatne vacšie rozpätie medzi minimálnymi a maximálnymi cenami (porovnaním s múkou) a odlišný vývoj sa prejavuje aj v krajoch. Všeobecne sa zvýšili minimálne ceny vo všetkých krajoch, čo považujeme za negatívny vývoj (!) a znížili sa maximálne ceny v okresoch Trnavského a Nitrianskeho kraja.

Náš osobitný dôraz zameriavame na základe uvedeného vývoja na sledovanie cien chleba aj u ďalších jeho druhov z ponúkaného sortimentu, kde zaznamenavame ešte väčší cenový rozdiel medzi min a max cenami.

Jedlý olej 1 l		Rozpätie	
kraj	Označenie monitoringu	Minimálna cena skk	Maximálna cena skk
PO	200807/1	56,9	69,9
	200807/2	44,9	69,9
december	200812/1	38,9	69,9
	200812/2	36,9	67,9
Celkom z PO		36,9	74,9
BA	200807/1	62,9	67,9
	200807/2	60,9	74,9
december	200812/1	59,9	87,9
	200812/2	60,9	87,9
Celkom z BA		59,9	87,9
BB	200807/1	54,9	69,9
	200807/2	46,9	69,9
december	200812/1	38,9	75
	200812/2	38,9	72,9
Celkom z BB		38,9	75
KE	200807/1	38,9	62,9
	200807/2	39,9	69,9
december	200812/1	38,9	69,9
	200812/2	40,9	76,5
Celkom z KE		38,9	76,5
NR	200807/2	46,9	105
	200812/1	38,9	105
	200812/2	46,5	105
Celkom z NR		38,9	105
TN	200807/2	38	69,9
	200812/1	39,9	79
	200812/2	39,9	79
Celkom z TN		33,9	79
TT	200807/1	39,9	65,9
	200807/2	44,9	72,9
december	200812/1	49,9	70,25
	200812/2	52,9	73,5
Celkom z TT		39,9	75,1
ZA	200807/1	59	70,5
	200807/2	51	69,1
december	200812/1	50,9	95
	200812/2	47,5	75,4
Celkom z ZA		44,9	75,4
SR - spolu		33,9	105

Tak isto u cien jedlého oleja zaznamenávame väčšie rozpätie medzi minimálnymi a maximálnymi cenami a vývoj v krajoch sa prejavuje rozdielne. Vyššie ceny sú častejšie v okresoch Bratislavského a Nitrianskeho kraja (dlhodobo najvyššia cena) a nižšie v okresoch Trenčianskeho a Prešovského kraja.

Duálne zobrazovanie, kde sme pri monitoringu zaznamenávali, že dochádzalo k postupnému rozširovaniu výskytu – kedy podiel takto označeného tovaru predstavoval ešte v septembri necelých 80 % monitorovaných prevádzok, v súčasnosti až na nepatrné výnimky (predovšetkým v niektorých obciach okresov východného Slovenska) je takmer 100 %.

V reštauračných službách zaznamenávajú anketári naďalej rast cien, aj keď jeho tempo už asi kulminovalo na prelomu októbra a novembra. Veľké cenové odchýlky od republikového priemeru dostatočne presvedčivo naznačujú neodôvodnené zvyšovanie, aj keď nie je preukázateľné, že by súviselo s prechodom na EURO. Preto okrem priameho oslovovania nekorektných podnikateľov - aktivisti našich regionálnych centier upozorňujú spotrebiteľov v miestnych prostriedkoch masovej komunikácie (rozhlasových a televíznych reláciách, miestnej tlači ap.) na prevádzky, kde sú služby cenovo nákladnejšie, ale ich kvalita týmto cenám neodpovedá.

Na základe doteraz zistených údajov o cenách a ich vývoji a porovnaním s kritériami na zaradenie kandidátov na spotrebiteľský pranie - tzv. čiernu listinu – bolo ku dňu 13.12.2008 zaradených na verejný zoznam 6 podnikateľských subjektov – z toho 2 maloobchodné potravinové predajne, 3 sledované prevádzky reštauračných služieb a 1 zariadenie služieb pre osobnú starostlivosť:

Obchod. jednotka		Sortimentná položka	Zvýšenie ceny		nárast		limitné kritérium zvýšenia ceny	Prekročenie limitu
Názov	región		od DDMMRR	do DDMMRR	absolútne v Sk	index rastu		
Hotel Tevel	Sládkovičovo	Guláš	10.7.2008	10.9.2008	55	40,70%	10%	30,70%
Hotel Tevel	Sládkovičovo	Guláš	10.7.2008	9.10.2008	45	33,30%	10%	23,30%
Hotel Tevel	Sládkovičovo	Kuracie prsia na prírodno	10.7.2008	10.9.2008	41	37,60%	10%	27,60%
Hotel Tevel	Sládkovičovo	Kuracie prsia na prírodno	10.7.2008	9.10.2008	36	33,00%	10%	23,00%
Hotel Tevel	Sládkovičovo	Vyprážené kuracie prsia	10.7.2008	10.9.2008	40	36,40%	10%	26,40%
Hotel Tevel	Sládkovičovo	Vyprážené kuracie prsia	10.7.2008	9.10.2008	35	31,80%	10%	21,80%
Hotel Národný dom	Banská Bystrica	Vyprážené kuracie prsia	25.8.2008	9.10.2008	40	31,00%	10%	21%
Hotel Národný dom	Banská Bystrica	Vyprážený syr (minútka)	25.8.2008	9.10.2008	30	33,70%	10%	23,70%
TAVERNA	Galanta	Kuracie prsia na prírodno	24.7.2008	10.9.2008	35	29,20%	10%	19,20%
TAVERNA	Galanta	Vyprážené kuracie prsia	24.7.2008	10.9.2008	35	29,20%	10%	19,20%
TAVERNA	Galanta	Hovädzí guláš	24.7.2008	10.9.2008	20	14,30%	10%	4,30%
Kaufland	Trenčín	Ryža lúpaná 1 kg	10.7.2008	25.8.2008	45	180,72%	10%	170,72%
Údeniny „U Petra“	Poprad	Gemerská tlačienka Tauris	1.12.2008	10.12.2008	34	37,80%	10%	27,80%
GK Pavlo	Trenčín	všeobecná gymnastika	1.9.2008	9.12.2008	142,3	35,57%	10%	25,57%

K ohlasom na zverejnený spotrebiteľský pranie, ktorý bol mediálne široko pertraktovaný, by sme radi poznamenali, že súhrnne bola prezentácia hodnotená pozitívne a u prevažnej časti občianskej verejnosti sa oživilo presvedčenie, že ochrana spotrebiteľov nie je iba vhodnou témou pre politickú prezentáciu.

Za osobitné ohodnotenie našich aktivít považuje ZSS prijatie u predsedu vlády SR, a jeho pozitívne hodnotenie záslužnej činnosti občianskych spotrebiteľských organizácií, ako aj mediálny ohlas, ktorý tak významne posunul ochranu spotrebiteľa medzi spoločenské priority.

Ďalšie prípady neodôvodnene zvýšených cien sa prešetrujú, komunikuje sa s jednotlivými podnikateľmi, aby ich prípadné zaradenie na tzv. čiernu listinu bolo korektné a odôvodnené.

V týždňoch od 8.12. do 13.12.2008 a od 15.12. do 20.12.2008 boli vykonané ďalšie 2 kvalitatívne sondy:

- potraviny (mliečne a mäsové výrobky) – 32 položiek v 330 predajniach, ktoré nie sú totožné s monitorovanými.
- v poradí 5. kvalitatívna sonda – Služby a tovary pre osobnú starostlivosť – v spolu v 294 spotrebiteľských domácnostiach k rodinným výdavkom za vybrané služby – 15 položiek.

Získané výstupy budú osobitne vyhodnotené v budúcej priebežnej správe.

Podrobnejšie výstupy z monitoringu nájdete na www.pravaspotrebiteľa.sk a www.zss.sk.

Správu spracoval: Josef Lounek, I. podpredseda Rady ZSS a koordinátor projektu EURO-prieskum V Bratislave 15.1.2009